

Lærerveiledning Identitet i samtidskunsten

BEFORE TOMORROW
ASTRUP FEARNLEY MUSEET 30 ÅR

Innhold

- S. 2 Praktisk info
- S. 2 Introduksjon til formidlingstilbudet
- S. 3 Forankring i læreplanverket
- S. 3 Forslag til forarbeid
- S. 3 Forslag til etterarbeid
- S. 4 Utvalgte kunstnere i utstillingen

I 2023 fyller Astrup Fearnley Museet 30 år. Dette feirer vi med en omfattende jubileumsutstilling med kjente ikoniske verk, skjulte skatter og nye innkjøp til Astrup Fearnley-samlingen. Utstillingen fyller begge museumsbyggene og rommer mer enn 100 verk fra en av Europas mest omfattende samlinger med internasjonal samtidskunst. Nye innkjøp fra de siste tre årene kombineres med sjeldent viste verk, og flere viktige installasjoner og videoverk fra museets utstillingshistorie gjenskapes her for første gang siden de opprinnelig ble vist.

Utstillingen inkluderer en omfattende presentasjon av kunst knyttet til ulike former for identitet, og er dermed en utmerket arena for barn og unge å samtale om tematikken.

Identiteten vår handler om hvem vi er, basert på faktorer som kultur, språk, nasjonalitet, hvor vi bor, utseende, kjønn, kroppsspråk og fingeravtrykk – men også hva vi interesserer oss for eller hvor vi selv kjenner tilhørighet til, som musikksmak, klesstil eller religion. Hvordan kan identiteten vår, og følelser, tanker og meninger om den, komme til uttrykk i kunsten? Astrup Fearnley Museet inviterer elever inn i utstillingsrommene for å utforske temaet!

Praktisk informasjon

For bestilling av omvisninger:
[Barnehage, grunnskole og VGS \(afmuseet.no\)](mailto:Barnehage,grunnskoleogVGS@afmuseet.no)

Varighet: 45–60 min
Tidspunkt: tirsdag–fredag
Sted: Astrup Fearnley Museet

Har du innspill eller spørsmål? Ta gjerne kontakt!

Formidlingskoordinator barn og unge:
Marianne Reve m.reve@afmuseet.no

Formidlingsleder:
Inger Fure Grøtting i.grotting@afmuseet.no

Forankring i læreplanverket

For formidlingstilbudet *Identitet i samtidskunsten* har Astrup Fearnley Museet utarbeidet en felles lærerveiledning for grunnskolen. Formidlerne tilpasser likevel omvisningen til de ulike trinnene. Tilbudet kan også tilpasses videregående skole.

I læreplanverket (LK20) er et av kompetansemålene etter 4. trinn å kunne samtale om *identitet, mangfold og fellesskap og reflektere over hvordan det kan oppleves ikke å være del av fellesskapet*. Etter 10. trinn er et av kompetansemålene å kunne *analysere hvordan identitet og stedstilhørighet kommuniseres gjennom kunst*. Med stor variasjon i både kunstnerskap og kunstuttrykk, gir *Before Tomorrow* et godt utgangspunkt for å utforske, reflektere og sette ord på nettopp dette.

Med dialogbasert undervisning som metode blir ikke elevene bare tilskuere, men medprodusenter av den estetiske opplevelsen. Omvisningen vil være forankret i kompetansemålene under, der nøkkelordene identitet, tilhørighet og fellesskap vil stå i fokus.

Kompetansemål i samfunnsfag etter 4. trinn

- samtale om identitet, mangfold og fellesskap og reflektere over hvordan det kan oppleves ikke å være del av fellesskapet

Kompetansemål i kunst og håndverk etter 7. trinn:

- undersøke hvordan kjønnsroller vises i kulturelle uttrykk før og nå, og lage visuelle uttrykk som utfordrer stereotyper

Kompetansemål i kunst og håndverk etter 10. trinn:

- analysere hvordan identitet og stedstilhørighet kommuniseres i arkitektur, klestradisjoner, kunst eller gjenstander, og integrere kulturelle referanser i eget skapende arbeid

Forslag til forarbeid

I forkant av utstillingsbesøket oppmuntrer vi dere til å samtale og arbeide med ett eller flere av følgende punkt, individuelt og/eller gruppevis. Gjennomføring av forarbeid vil kunne gjøre det lettere for elevene å aktivere forkunnskaper og å ta del i dialog under selve utstillingsbesøket. Gjør gjerne en oppsummering i plenum, der dere også kan ta for dere relevante begreper.

- Hva legger dere i ordet identitet?
- Tenk gjennom hva som er en viktig del av din identitet.
- Hva er fellesskap? Og hvor kan man oppleve fellesskap?
- [Hva er stereotypi?](#)

Forslag til etterarbeid

Utkledning og fotografi:

Ved hjelp av kostymer, rekvisitter og kamera velg en eller flere av oppgavene nedenfor:

- Lag en presentasjon av deg selv slik du selv ser deg.
- Lag en presentasjon av deg selv slik du tror andre ser deg.
- Skap en fantasivariant av deg selv, for eksempel som en historisk person eller mytologisk karakter.

Oppgaven kan også løses med tekst, tegning, collage eller med andre materialer.

Utvalgte kunstnere i utstillingen

Under utstillingsbesøket ønsker vi å gi elevene en introduksjon til hva samtidskunst kan være, eksemplifisert gjennom kunstnere som arbeider innenfor et spekter av ulike materialer og uttrykk. Formidleren vil velge ut og tilpasse verk til den enkelte gruppe og forholde seg til eventuelle praktiske hensyn.

Cindy Sherman

Sherman (f.1954) er en av vår tids fremste og mest innflytelsesrike kunstnere. Hun tilhører en generasjon postmoderne kunstnere som tok i bruk fotografiet og redefinerte det i en stadig mer visuell orientert kultur. Med utgangspunkt i fotografiske fremstillinger av kvinneroller skaper hun gjenkjennelige bilder som speiler menneskesinns mange avskygninger. Hun bruker seg selv som modell og fremstiller like gjerne filmstjerner og midtsidepiker, som abnorme monstre fra eventyrets verden. Bildene til Sherman ble nøkkelverk i en omveltende tid for kunstbegrepet, og utfordrer fortsatt idéer om representasjon, identitet og portrett.

Martin Kippenberger

Kippenbergers malerier består typisk av lag på lag med bilder og ekspressive penselstrøk som sammen med tekstreferanser, og ikke minst titler, utgjør komplekse collager. *Don't Wake Daddy* er et fragmentert og manipulert bilde av en tegneserierute, mens verket *Die Frau ist die gefährlichste Waffe der Wohnung* henter tittelen fra et lite funnet utklipp som er stiftet fast på bildets venstre side. Kippenberger har illustrert dette utsagnet på en temmelig eksplisitt måte. Mot en bakgrunn av brede, vertikale penselstrøk i mange farger, liksom "svever" en kvinneskikkelse. Hun er fremstilt naken med en lilla morgenkåpe flagrende åpen, og hendene er formet som votter, ute av stand til å gripe støvsugeren skikkelig. Ansiktet er fremstilt maskeaktig, og i munnviken henger en sigarett. Mange leser maleriet som en satirisk kommentar til kvinnefrigjøringskampen.

Elmgreen & Dragset

He (Gold), 2012, *Gay Marriage*, 2010

Danske Michael Elmgreen og norske Ingar Dragset har arbeidet sammen siden 1995. Skulpturen *He (Gold)* er en versjon av deres utendørsskulptur *Han* som står plassert ved havna i Helsingør, Danmark. Versjonen i Helsingør er utført i blankpolert og rustfritt stål, og blunker én gang i timen. Astrup Fearnley Museets skulptur er i bladgull og blunker ikke. Skulpturen hviler i samme positur som *Den Lille Havfrue* i København og fremstår derfor som en moderne og mannlig versjon av dette ikonet. I motsetning til *Den Lille Havfrue* har ikke *Han* en fiskehale, men to helt vanlige ben.

Shirin Neshat

Fervor, 2000

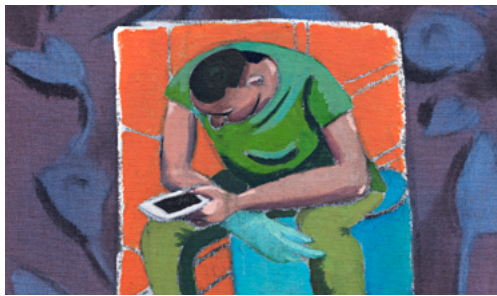
Shirin Neshat (født i 1957 i Qazvin i Iran; arbeider i New York) bruker fotografi, film og video i sine arbeider som berører temaer som femininitet, religion, identitet, landflyktighet og kulturhistorie. Særlig interesserer hun seg for konsekvensene av islamsk fundamentalisme og militarisme, og i forholdet mellom det personlige og det politiske. Neshat er født i Iran, og studerte i USA da den iranske revolusjonen fant sted i 1979. Revolusjonen hindret henne i å reise hjem i nesten 20 år, og da hun returnerte møtte hun et land som var totalt transformert fra en persisk til en islamsk kultur. *Fervor* (2000) er en tokanals video med en kvinnelig hovedperson på den ene skjermen og en mannlig på den andre. De to karakterene gir hverandre blikk, men kjærligheten deres forblir ubesvart og forholdet deres uløst. Når denne betydningsfulle videoinstallasjonen fra årtusenskiftet vises igjen i dag, utfordrer den vår forståelse av fremskritt og stiller viktige spørsmål omkring dagens situasjon for kvinner i Iran.

Frida Orupabo

Frida Orupabos (f. 1986) kunst setter lys på emner som vold, kjønn, etnisitet og seksualitet. Verkene tar ofte utgangspunkt i bilder fra kolonihistorien som kunstneren finner på internett. Hun bearbeider de eksisterende bildene og setter dem sammen med papirnåler til fysiske collager som kan minne om papirdukker.

Mikael Lo Presti, *Tapestry / Paus*, 2021

Mikael Lo Presti (født 1989 i Södra Sandby, Sverige) er halvt svensk og halvt italiensk, og har gjennom hele sin kunstneriske praksis reflektert over den doble tilhørigheten til to land. Hans malerier kan frembringe en følelse av brobygging, ikke bare av flere identiteter, men også av ulike visuelle språk. Ofte fanger han et øyeblikk, et gatebilde eller et stilleben, der elementer fra postkort, reklamer og turisteffekter som viser til hans røtter i Sicilia, kombineres med referanser til kunsthistorien. Scenene som skildres kan ved første øyekast se ut som hverdagslige scener, men er ofte tillagt uventede og nærmest surrealistiske detaljer.

Glenn Ligon, *Double America*, 2012

Glenn Ligon (født 1960 i New York, USA) er kjent for sine konseptuelle tilnærminger til temaer som språk, rasisme, seksualitet og identitet i vid forstand. I verket *Double America* utforsker han det mangfoldige landskapet som utgjør dagens USA, og hva ordet Amerika betyr for betrakteren. De øverste bokstavene er snudd bakvendt mot veggen, mens de nederste er snudd opp-ned og malt svarte. I arbeid med verket har Ligon hentet inspirasjon fra Charles Dickens' *Tale of Two Cities* fra 1895. Særlig to setninger fra bokens begynnelse skaper gjenkjennelse i verket: "It was the best of times, it was the worst of times. It was the season of Light, season of Darkness." Det lyse og mørke Amerika som Ligon fremstiller, viser til et splittet land som fortsatt er preget av rasisme, og hvor dagens befolkning stadig eksisterer med store forskjeller i leve- og livsvilkår.

R.B. Kitaj

The Jewish Rider, 1984-85

Kitaj var amerikaner bosatt i London, en kunstner stående mellom ekspresjonisme og popkunst og et politisk engasjert menneske opptatt av sin jødiske identitet.

Motivet med den reisende mannen på toget brukte Kitajs som en metafor for den omflakkende, vandrende jøde som drives fra et sted til et annet, uten tilhørighet og hjem. Togtransporten med den jødiske passasjeren vekker også en annen uunngåelig assosiasjon, nemlig deportasjonen av jødene til konsentrasjonsleirene under andre verdenskrig

Cinga Samson

Onjalo Umhlola, Onjani Umhlola, 2022

Cinga Samson (født 1986 i Cape Town, Sør-Afrika) er kjent for sine store figurative oljemalerier. *Onjalo Umhlola, Onjani Umhlola* er et diptyk der scenen leses fra høyre til venstre, i motsetning språk som bruker det latinske alfabetet. Tittelen er hentet fra Samsons morsmål, Xhosa, og kan oversettes til *oppkall og svar*. Verkets motiv er inspirert av et tradisjonelt Xhosa-rituale, der unge mennesker blir kalt til å tjene en større gruppe. I Samsons fremstilling blir en av de tilkalte en sentral del, i et motiv preget av uro.

Kara Walker
THE SOVEREIGN CITIZENS
SESQUICENTENNIAL CIVIL WAR
CELEBRATION, 2013

Kara Walker (født 1969 i Stockton, USA; arbeider i New York) er kjent for sine svarte silhuetter som hun bruker i både maleri, tekst, skulptur, skyggeduketeater og animasjonsfilm. Arbeidene hennes behandler ofte historiske problemstillinger omkring rasisme, kjønn, seksualitet, slaveri og vold. *THE SOVEREIGN CITIZENS SESQUICENTENNIAL CIVIL WAR CELEBRATION* (2013) viser en imaginær kampscene fra den amerikanske borgerkrigen, gjenskapt som en historisk «re-enactment» i forbindelse med et borgerkrigsjubileum i 2011. I sin fremstilling kobler Walker dette opptrinnet til dagens våpenkultur i USA, og til en utbredt forestilling i noen sørstater som aktivt forfekter "Konføderasjonens tapte sak" (the Lost Cause) – en pseudohistorisk negasjonistisk myte som hevder at kampen til de konfødererte statene under den amerikanske borgerkrigen var rettferdig, heroisk og ikke sentrert om slaveri. Et lignende tankegods er også utbredt blant hvit makt-bevegelser i vår tid. Det monumentale veggarbeidet er over 20 meter langt og fem meter høyt, og består av silhuetter klippet i papir. Verket skiller seg fra mange av Walkers øvrige arbeider ved at silhuettene er hvite.

Jeff Koons
Michael Jackson and Bubbles, 1988

Jeff Koons (f. 1955) framstiller Michael Jackson som et forgylt og opphøyet ikon i verket *Michael Jackson and Bubbles*. Kunstverket viser artisten mens han var på topp i sin karriere. Musikk er en viktig del av mange unges liv, og i omvisningen stiller vi spørsmål ved hva slags ikoner som har betydning for unge sin identitet i dag.